

1 Vad finns det för olika former av säkerhetsåtgärder?

Rättegången kan ta längre eller kortare tid i anspråk. Denna tidsperiod, som beror på rättegångens olika delar och instanser, kan ibland innebära att det eftersträvade rättsliga skyddet blir mindre effektivt, då domen och därmed ikraftträdandet skjuts upp. Med tanke på detta har lagstiftaren föreskrivit en rad åtgärder för att se till att det eftersträvade rättsliga skyddet blir effektivt, genom att begränsa utövandet av vissa av svarandens egendomsrättigheter. Säkerhet omfattas av bestämmelserna i artiklarna 389–404 i civilprocesslagen.

Enligt artikel 391 i civilprocesslagen är säkerhetsåtgärder tillåtna när det utan sådana interimistiska åtgärder skulle vara omöjligt eller mycket svårt för käranden att tillgodogöra sig de rättigheter som följer av domen och när a) fordran stöds av tillförlitlig bevisning eller b) en säkerhet ska ställas till ett belopp som domstolen fastställt enligt artiklarna 180 och 181 i lagen om förpliktelser och avtal. Säkerhet kan begäras efter domstolens gottfinnande även när det finns tillförlitlig bevisning.

En grundläggande förutsättning och ett obligatoriskt villkor för att bevilja interimistiska åtgärder är att det ska finnas en risk för att käranden inte kan tillgodogöra sig de rättigheter som följer av en dom som kan komma att meddelas gällande en potentiellt bestyrkt fordran.

För att tillåta säkerhetsåtgärder bedömer domstolen om följande förutsättningar är uppfyllda: behovet av säkerhetsåtgärder, rimliga skäl för fordran och en interimistisk åtgärd, i enlighet med kärandens uppgifter, som är lämplig och tillräcklig med avseende på behoven i det särskilda fallet och det rättsliga skydd som uttryckligen begärs.

I enlighet med artikel 397.1 i civilprocesslagen föreskrivs följande interimistiska åtgärder i lagstiftningen:

Beslagtagande av fast egendom.

Kvarstad på lös egendom och utestående fordringar, inbegripet kvarstad på aktier i ett företag.

Andra lämpliga åtgärder som domstolen fastställer, inbegripet beslagtagande av motorfordon och inhibition.

Domstolen kan även bevilja flera säkerhetsåtgärder upp till fordrans belopp (det finns inget behov av att säkra ett högre belopp än detta).

2 Under vilka förutsättningar kan säkerhetsåtgärder beslutas?

2.1 Förfarandet

Enligt bestämmelserna i kapitel 34 i civilprocesslagen kan säkerhetsåtgärder beslutas i följande fall:

Enligt artikel 389 i civilprocesslagen – för alla typer av fordringar – i alla delar av målet, före slutförande av rättsundersökningen vid överklaganden.

I enlighet med artikel 390 i civilprocesslagen får alla fordringar bli föremål för säkerhetsåtgärder, också innan talan har väckts (säkerhetsåtgärder för en framtida fordran).

Ansökan om interimistiska åtgärder gällande ett pågående mål:

Käranden inget ansökan till den domstol som är behörig att pröva rättstvisten. För att säkerhetsåtgärder ska kunna beviljas måste de förutsättningar som fastställs i artikel 391 i civilprocesslagen vara uppfyllda, nämligen att det finns rimliga skäl för fordran, att det krävs säkerhetsåtgärder (dvs. att det finns en risk för att kärandens fordran, om den beviljas, inte betalas, på grund av att svaranden har överlåtit sin utmätningsbara egendom) samt att den angivna åtgärden är lämplig. Enligt artikel 391.2 och 391.3 i civilprocesslagen kan domstolen, efter eget gottfinnande och när bevisningen är otillräcklig för att styrka att det finns rimliga skäl för fordran, även begära att en kontant säkerhet ställs, vars storlek fastställs av domstolen.

Säkerhetsåtgärder tillåts även om målet skjuts upp.

Ansökan om säkerhetsåtgärder för en framtida fordran:

Ansökan inges på den plats där käranden är skriven eller där den egendom som ska fungera som säkerhet för fordran finns. Om en interimistisk åtgärd för inhibition begärs måste ansökan inges till behörig domstol på den plats där verkställighet ska ske.

Om interimistiska åtgärder beviljas för en framtida fordran fastställer domstolen en tidsfrist för inlämning av fordran på högst en månad. De grundläggande förutsättningarna för att bevilja sådana interimistiska åtgärder är desamma som för beviljande av interimistiska åtgärder gällande ett pågående mål.

I ansökan bör den interimistiska åtgärd som begärs och fordrans värde anges. Ansökan ska inges till berörd regional domstol eller till berörd distriktsdomstol, beroende på domstolens behörighet i enlighet med artikel 104 i civilprocesslagen.

Ansökan kan inges av den person som berörs, eller av personens ombud (en advokat). Det räcker med ett exemplar av ansökan då motparten inte får någon kopia, eftersom interimistiska förfaranden är förfaranden ex parte, dvs. de genomförs utan att den andra parten deltar (vars medel påverkas av den beviljade åtgärden).

De interimistiska åtgärder som beviljas av domstolen genomförs enligt följande:

Beslagtagande av fast egendom: via inskrivningsmyndigheten.

Kvarstad på lös egendom och utestående fordringar som gäldenären har: via en statlig eller privat stämningssman, inbegripet genom delgivning till gäldenären för tredje parter som banker och andra kreditinstitut.

Interimistiska åtgärder som rör bilar: via berörd avdelning inom trafikpolisen.

Den interimistiska åtgärden inhibition: en kopia av domstolens dom för det beviljade tillståndet bör lämnas till den stämningssman som inledde verkställighetsförfarandet.

Övriga lagstadgade åtgärder: via den berörda statliga eller privata stämningssman som personen har utsett.

I bankinsolvenslagen (*Zakon za bankovata nesastoyatelnost*), som är en speciallag, föreskrivs dock uttryckligen säkerhetsåtgärder för påfyllnad av en banks konkursbo. Enligt artikel 53.2 i bankinsolvenslagen kan säkerhetsåtgärder beviljas om yrkandet stöds av tillräcklig bevisning som visar att det finns rimliga skäl för fordran. Om det inte finns rimliga skäl för fordran kan enligt den allmänna lagstiftningen säkerhetsåtgärder beviljas trots detta om en säkerhet ställs. I speciallagen betraktas rimliga skäl däremot som ett oeftergivligt villkor för att säkerhetsbestämmelser ska kunna beviljas. Säkerhetsåtgärder ska därför beviljas om man utifrån de framlagda argumenten och bevisen kan dra slutsatsen att det finns rimliga skäl för fordran. Detta är förståeligt med tanke på att den part som ansöker om säkerhetsåtgärder är ersättningsskyldig för skador som drabbar motparten till följd av säkerhetsåtgärderna, enligt artikel 403 i

civilprocesslagen. Lagstiftaren konstaterar att en insolvent bank inte bör vara skyldig att ersätta sådana skador med bankens medel (eftersom detta skulle urholka konkursboet och skada borgenärerna) och inför därför ett krav på att säkerhetsåtgärder endast bör beviljas om det finns tillräcklig bevisning för att styrka att det finns rimliga skäl för fordran.

Enligt artikel 629a.1.2 i handelslagen (*Targovski zakon*) kan säkerhetsåtgärderna i artikel 630.1.4 i samma lag beviljas som förhandsåtgärder i insolvensförfaranden om detta är nödvändigt för att bevara gäldenärens egendom. Sådana åtgärder omfattar beslut om kvarstad, utnämning av en provisorisk konkursförvaltare, beslut om att skjuta upp det pågående verkställighetsförfarandet, avspärrning av lokaler, utrustning osv. Denna bestämmelse förutsätter att ansökan enligt artikel 625 i handelslagen kan godkännas, att den styrks av skriftlig bevisning på de omständigheter som ligger till grund för fordran, eller, om det inte finns någon sådan bevisning, att sökanden ställer en säkerhet till ett belopp som fastställs av domstolen, för att ersätta gäldenären för skador. Detta gäller dock inte om det har konstaterats att gäldenären är insolvent eller överskuldssatt (artikel 629a.2 i handelslagen). Det ska även finnas ett intresse av säkerhetsåtgärder (ifall gäldenären slösar bort, förstör och/eller gömmer undan sin egendom och därmed äventyrar borgenärernas intressen och ifall åtgärderna krävs för att borgenärerna inte ska ådra sig skador som de inte kan betala när gäldenärens egendom värderas i pengar). Lagstiftningen innehåller även krav på att den säkerhetsåtgärd som begärs ska vara lämplig och tillräcklig för behovet att säkra fordran.

Av bestämmelsen i artikel 629a.1 i handelslagen framgår att säkerhetsåtgärder som föregår inledandet av ett insolvensförfarande endast beviljas om det finns en verklig risk att gäldenären gör sig av med sin egendom för att skada borgenärerna. Först om denna förutsättning är uppfylld måste domstolen kontrollera om de andra förutsättningarna i artikel 629a.2 i handelslagen också är det.

2.2 Huvudförutsättningar

De grundläggande förutsättningarna för att bevilja sådana interimistiska åtgärder (enligt ovan) fastställs i artikel 391 i civilprocesslagen.

Säkerhetsåtgärder för en underhållsfordran tillåts även om kraven i artikel 391 i civilprocesslagen inte är uppfyllda, och domstolen får då besluta om interimistiska åtgärder på eget initiativ (ex officio).

Begränsade säkerhetsåtgärder för en fordran är också tillåtna, men endast när det gäller de delar som understöds av tillräcklig bevisning.

3 Säkerhetsåtgärdernas syfte och innebörd?

3.1 Vilka typer av tillgångar kan bli föremål för säkerhetsåtgärder?

I allmänhet kan all egendom som gäldenären har bli föremål för interimistiska åtgärder. Det är inte tillåtet med säkerhetsåtgärder för en penningfordran genom kvarstad på utestående fordringar som inte omfattas av verkställighet.

Enligt artikel 393.1 i civilprocesslagen är det inte tillåtet med säkerhetsåtgärder för en penningfordran gentemot staten, statliga institutioner eller sjukvårdsinrättningar enligt artikel 5.1 i lagen om sjukvårdsinrättningar.

Följande typer av egendom kan bli föremål för interimistiska åtgärder:

Svarandens utestående fordringar från kreditinstitut på bankkonton som öppnats hos dem.

Lös egendom.

Fast egendom.

Bilar, när det gäller beslagtagande.

Verkställighetsåtgärder.

Särskilda tillgångar som ägs av den berörda gäldenären och som undersöks i andra fall som uttryckligen fastställs i lagstiftningen.

3.2 Vilka rättsverkningar har säkerhetsåtgärder?

Allt förfogande som omfattas av säkerhetsåtgärden från gäldenärens sida är ogiltigt med avseende på den person som ansökte om säkerhetsåtgärder. När det gäller fast egendom gäller ogiltigheten endast det förfogande som äger rum efter att utmätningen har registrerats – i enlighet med artikel 452 i civilprocesslagen. Förutom denna relativa ogiltighet (avsaknad av juridisk giltighet) är allt förfogande fullständigt giltigt och har rättslig verkan.

Artikel 453 i civilprocesslagen reglerar eventualiteten att verkställighet inte kan ske, för borgenärens eller närstående borgenärens räkning, när det gäller de rättigheter som erhållits efter att utmätningen har registrerats och delgivning av kvarstadsbeslut har skett.

Enligt artikel 401 i civilprocesslagen kan en borgenär med säkerhetsrätt väcka talan mot en tredje ansvarig part gällande de belopp eller tillgångar som den senare vägrar att tillhandahålla frivilligt.

Utgifterna för säkerhetsåtgärder ska betalas av den person på vars begäran de interimistiska åtgärderna beviljades, i enlighet med artikel 514 i civilprocesslagen, med hänvisning till artikel 401 i civilprocesslagen, som reglerar interimistiska åtgärder.

3.3 Vilken giltighet har säkerhetsåtgärder?

När det gäller pågående mål beviljas tillstånd för säkerhetsåtgärder utifrån principen att den berörda interimistiska åtgärden vidtas innan målet avgörs genom motsvarande dom som har trätt i kraft.

Om interimistiska åtgärder beviljas för en framtida fordran fastställer domstolen en tidsfrist för inlämning av fordran på högst en månad. Om det inte framläggs några bevis för att fordran har ingetts inom den fastställda tidsfristen upphäver domstolen de interimistiska åtgärderna på eget initiativ (ex officio) – i enlighet med artikel 390.3 i civilprocesslagen.

Om en fordran lämnas in som interimistiska åtgärder har beviljats för, såsom vanligen sker, fortsätter de interimistiska åtgärderna att gälla och ha verkan tills målet har avgjorts.

Bestämmelserna i artikel 402 i civilprocesslagen reglerar förfarandet för att upphäva beviljade interimistiska åtgärder. Där föreskrivs att den berörda parten måste inge en ansökan och att en kopia av ansökan måste lämnas till den person som har begärt att interimistiska åtgärder ska beviljas. Den senare kan göra invändningar inom tre dagar. Domstolen, vars förhandlingar hålls bakom lyckta dörrar, upphäver de interimistiska åtgärderna om den är förvissad om att skälen för åtgärdernas beviljande inte längre föreligger eller att svaranden inom den föreskrivna tidsfristen har lämnat en säkerhet i form av en deposition av hela det belopp som käranden gör anspråk på (artikel 398.2 i civilprocesslagen). Domstolens beslut om upphävande av de interimistiska åtgärderna kan överklagas inom en vecka.

Ersättning av beviljade interimistiska åtgärder, enligt artikel 398 i civilprocesslagen, får beviljas i följande två fall:

Enligt punkt 1 får domstolen, på begäran av någon av parterna och efter att ha underrättat den andra parten och beaktat denna parts invändningar, som måste lämnas inom tre dagar, tillåta att en typ av interimistiska åtgärder ersätts av en annan.

Enligt punkt 2 får svaranden, när det gäller säkerhetsåtgärder för en fordran som kan uppskattas i penningtermer, alltid ersätta den tillåtna säkerheten, utan den andra partens medgivande, med en pant i form av pengar eller andra säkerheter, i enlighet med artiklarna 180 och 181 i lagen om förpliktelser och avtal. I de fall som fastställs i artikel 398.1.2 i civilprocesslagen upphävs kvarstaden eller beslagtagandet.

Lagstiftningen utesluter inte att svaranden kan kräva kompensation från käranden för de skador som de interimistiska åtgärderna har åsamkat svaranden, om den fordran som omfattas av interimistiska åtgärderna upphävs eller om fordran inte regleras inom den föreskrivna tidsfristen liksom om målet avslutas (artikel 403 i civilprocesslagen).

4 Är det möjligt att överklaga ett beslut om en säkerhetsåtgärd?

Enligt artikel 396 i civilprocesslagen kan domstolens beslut om säkerhetsåtgärd överklagas inom en vecka. För käranden inleds tidsfristen på en vecka när domslutet mottas, men för svaranden (den person som är föremål för de interimistiska åtgärder som beviljats) inleds tidsfristen samma dag som beslutet om interimistiska åtgärder delges svaranden av stämningssmannen, inskrivningsmyndigheten eller domstolen. Vid överklagande ska en kopia lämnas till motparten, som har en vecka på sig att svara.

Även tredje parter konstateras ha rättsligt intresse av att överklaga om säkerhetsåtgärden påverkar deras medel. I de interimistiska förfarandena ex parte kontrollerar inte domstolen om svaranden faktiskt innehar de rättigheter för vilka en begränsning av förfoganderätten begärs. Av denna anledning är det möjligt att fast egendom som inte ägs av gäldenären kvarstadsbeläggs. I sådana fall har den faktiska ägaren rätt att överklaga domen om beviljande av kvarstad, trots att ägaren är tredje part i förfarandet.

Om en dom om avslag av en säkerhetsåtgärd överklagas får svaranden inte någon kopia av sökandens överklagande, eftersom förfarandet även i denna etapp är ett förfarande ex parte.

Om appellationsdomstolen har fastställt en dom om beviljande eller avslag av interimistiska åtgärder kan domen inte bli föremål för kassationsöverklagande.

Om appellationsdomstolen har beviljat interimistiska åtgärder som avslagits i första instans kan appellationsdomstolens dom överklagas till högsta kassationsdomstolen, om de villkor som anges i artikel 280 i civilprocesslagen för sådana överklaganden är uppfyllda.

Enligt den nu gällande civilprocesslagen kan såväl de beviljade interimistiska åtgärderna som det belopp för säkerheten som domstolen har fastställt som ett villkor för att bevilja åtgärderna överklagas. De interimistiska åtgärderna kan dock inte upphävas genom ett överklagande till appellationsdomstolen innan den högre instansen har avgjort frågan om överklagandet och upphävt åtgärderna.

Senaste uppdatering: 22/09/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.